నమస్తే తెలంగాణ

రైతుకు లేని భరోసా

పులి-బంగారు కంకణం కథ అందరికీ తెలిసిందే. కంకణానికి ఆశపడి పులి దగ్గరకు వెళ్లామో అంతే సంగతులు. ప్రస్తుత రాష్ట్ర పరిస్థితిని పోల్చి చూపేందుకు ఇంతకు మించిన కథ మరొకటి ఉండదనిపిస్తున్నది. అధికార దాహంతో ఉన్న కాంగ్రెస్ అడ్డగోలుగా హామీలు గుప్పించి, అన్నివర్గాలను ఆకట్టుకునే ప్రయత్నం చేసింది. కేసీఆర్ పాలనలో స్వర్ణయుగం చూసిన రైతులకు ఇంకా మరేదో ఇస్తానని మాయమాటలు చెప్పింది. రైతుబంధును రైతుభరోసాగా మార్చి రెండు వేలు ఎక్కువే ఇస్తానని నమ్మబలికింది. తీరా గెలిచిన తర్వాత అన్నివర్గాలకూ కుచ్చుటోపీ పెట్టినట్టుగానే అన్నదాతలనూ మోసం చేసింది. పెంచుడు మాటేమో గానీ ఉన్న పెట్టుబడి సాయం ఊడిపోతుందని ఓటు చేజార్చుకున్న తర్వాత తెలిసి వచ్చింది రైతన్నలకు. ఎదురుచూసి.. నీల్గి.. నీరసించిన తర్వాత ఇప్పుడు అసలు సంగతి బయటపెట్టింది. అప్పుడు ఇంతిస్తా, అంతిస్తా అని కోతలు కోసింది. ఇప్పుడు అనర్హుల పేరిట కొర్రీలతో కోతలు కోస్తున్నది. కేంద్రం అమలు చేస్తున్న పీఎం కిసాన్ పథకం నుంచి అరువు తెచ్చుకుని మరీ అర్హతలు ప్రకటిస్తున్నది. ఆ పథకం నిబంధనలను అసెంబ్లీ ముందుంచి మరీ విధేయత చాటుకున్నది.

రైతుబంధు స్థానంలో తెచ్చిన రైతుభరోసా వల్ల లబ్ధిదారుల సంఖ్య భారీగా తగ్గిపోతుంది. కుటుంబంలో ఎంతమంది రైతులున్నా ఒక్కరికే సాయం ఇస్తారట. ఆదాయ పన్ను కట్టేవారు కుటుంబంలో ఒక్కరున్నా పంట పెట్టుబడి ఇవ్వరట. ప్రజాప్రతినిధులు, ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, లాయర్లు, డాక్టర్లు అంటూ చాంతాడంత జాబితా తయారు చేశారు. చివరికి కుటుంబంలో ఇంజినీర్లున్నా మొండిచెయ్యేనట. ఈ కొర్రీల జాబితా వెనకున్న ఉద్దేశం తెలుసుకోవడం అంత కష్టమేమీ కాదు. వీలైనంత మందికి పెట్టుబడి సాయం ఎగ్గొట్టేందుకు సర్కారు యోచిస్తున్నట్టు కనిపిస్తున్నది. రైతుబంధు లబ్ధిదారుల్లో దాదాపు 86 శాతం మేర చిన్న, సన్నకారు రైతులేనని అందరికీ తెలిసిన విషయమే. ఒకవేళ పెద్ద రైతులను తొలగిస్తున్నారనుకున్నా కోత 14 శాతం మించరాదు. బీఆర్ఎస్ హయాంలో రైతుబంధు లబ్ధిదారులు సీజన్‌కు 70 లక్షల దాకా ఉండేవారు. తాజాగా ప్రభుత్వం విధిస్తున్న కోతల వల్ల వారి సంఖ్య 30 లక్షలకు పడిపోతుంది. అంటే సగానికి పైగా రైతులు ఎగిరిపోతారన్న మాట. సర్కారు మోసకారి లెక్కలతో 50 శాతానికి పైగా రైతులకు ఎగనామం పెడుతుండటం ఏ మాత్రం క్షంతవ్యం కాదు.

పంటపెట్టుబడి సాయం నేరుగా రైతులకు అందించే వినూత్న పథకం రైతుబంధుతో రాష్ట్రంలో వ్యవసాయం ముఖచిత్రమే మారిపోయింది. రాష్ట్రం దేశానికే అన్నపూర్ణగా మారింది. ఇది బీఆర్ఎస్ చెప్పుకొంటున్న సంగతి కాదు. స్వయంగా సర్కారే అసెంబ్లీ సాక్షిగా వెల్లడించిన వాస్తవం. మరి అదే సర్కారు సాయంలో కోతలు పెడుతూ రైతును, రాష్ట్రాన్ని ఏం చేయాలనుకుంటున్నది? స్థానిక సంస్థల ఎన్నికలు సమీపిస్తున్న వేళ సర్కారు హఠాత్తుగా రైతుభరోసా మాట ఎత్తుకోవడం హాస్యాస్పదం. ఇచ్చినట్టు కాదు, ఇవ్వనట్టు కాదు అన్నట్టుగా అరకొరగా అమలు చేసి అయిందనిపించుకునే పనిలో సర్కారు ఉన్నదన్నది స్పష్టమే. కానీ, రైతులను పదే పదే మోసం చేయడం సాధ్యపడదనే వాస్తవాన్ని సర్కారు గుర్తిస్తే మంచిది.

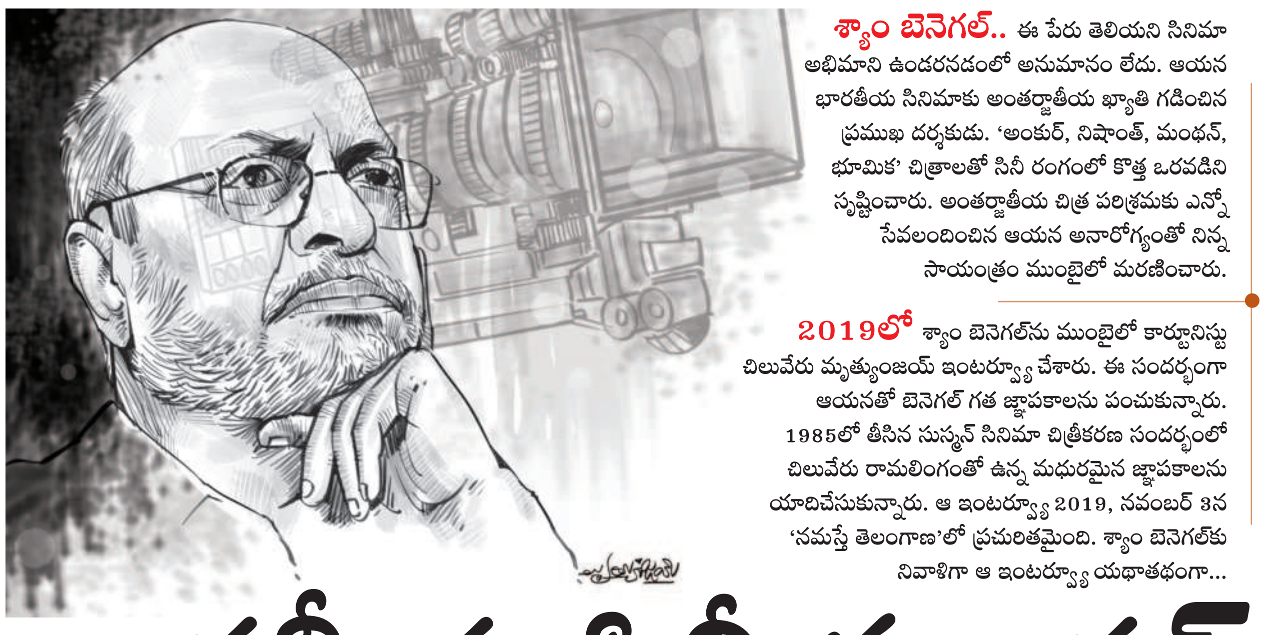

శ్యాం బెనెగల్.. ఈ పేరు తెలియని సినిమా అభిమాని ఉండరనడంలో అనుమానం లేదు. ఆయన భారతీయ సినిమాకు అంతర్జాతీయ ఖ్యాతి గడించిన ప్రముఖ దర్శకుడు. 'అంకుర్, నిషాంత్, మంథన్, భూమిక' చిత్రాలతో సినీ రంగంలో కొత్త ఒరవడిని సృష్టించారు. అంతర్జాతీయ చిత్ర పరిశ్రమకు ఎన్నో సేవలందించిన ఆయన అనారోగ్యంతో నిన్న సాయంత్రం ముంబైలో మరణించారు.

2019లో శ్యాం బెనెగల్‌ను ముంబైలో కార్టూనిస్టు చిలువేరు మృత్యుంజయ్ ఇంటర్వ్యూ చేశారు. ఈ సందర్భంగా ఆయనతో బెనెగల్ గత జ్ఞాపకాలను పంచుకున్నారు. 1985లో తీసిన సుస్మన్ సినిమా చిత్రీకరణ సందర్భంలో చిలువేరు రామలింగంతో ఉన్న మధురమైన జ్ఞాపకాలను యాదిచేసుకున్నారు. ఆ ఇంటర్వ్యూ 2019, నవంబర్ 3న 'నమస్తే తెలంగాణ'లో ప్రచురితమైంది. శ్యాం బెనెగల్‌కు నివాళిగా ఆ ఇంటర్వ్యూ యథాతథంగా...

ముంబైలో థాడ్‌దేవ్ రోడ్డు. ఎవరెస్టు బిల్డింగ్.. రెండో ఫ్లోర్‌లో ఆఫీసు.. లోపలికి వెళ్లగానే ఎడమ వైపు.. పెద్ద సుస్మన్ సినిమా పోస్టర్.. కుడివైపు అంకుర్ నిషాంత్ పోస్టర్లు. కొంచెం ముందుకువెళ్లి డోర్ తీయగానే దర్శకుడు శ్యాం బెనగల్. అభిముఖంగా తపస్సు చేసుకుంటున్నట్టున్నారు. ఒంటరిగా 85 ఏండ్ల వయసులో ఎంతో ఎనర్జిటిక్‌గా కనిపిస్తున్నారు. చుట్టూ బోలెడు పుస్తకాలు, కాగితాలు, ఫొటోల మధ్య షేక్ ముజీబుర్ రెహ్మాన్ లైఫ్‌స్టోరీ మీద స్క్రిప్ట్ రాసుకునే పనిలో ఉన్నారు. ముజీబుర్ రెహ్మాన్ కూతురు ప్రస్తుత బంగ్లాదేశ్ ప్రధాని షేక్ హసీనా రిక్వెస్ట్ మీద ఈ సినిమా తీసే పనిలో బిజీగా ఉన్నారు. ప్రస్తుతం ఈ పని తప్ప వేరే ధ్యాస లేదు. అయినప్పటికీ సుమారు గంటన్నర సమయం కేటాయించారు. సినిమా, తెలంగాణ పల్లె,హైదరాబాద్, భాష రకరకాల అంశాల మీదసుదీర్ఘమైన జ్ఞాపకాలను పంచుకున్నారు.

భారతీయ సినీ మంథన్ బెనెగల్

చిలువేరు మృత్యుంజయ్

1985లో భూదాన్ పోచంపల్లిలో, అలాగే ముక్తాపూర్ గ్రామంలో నేత కార్మికుల ఇతివృత్తం మీద తీసిన సినిమాను బెనగల్‌కు గుర్తుచేశాను. అప్పుడు నేను ఐదో తరగతి. చేనేత కార్మికుల సమస్యలు, సహకార సంఘాల వైఫల్యం, దళారుల దౌర్జన్యంతో అరుదైన చేనేత కళ ఎలా చితికిపోతున్నదో సుస్మన్ సినిమా చూపెడుతుంది. ఆ సినిమా షూటింగ్ కోసం ఓంపురి, షబానా అజ్మీ, పల్లవి జోషి.. మా ఇంట్లోనే రిహార్సల్స్ చేసేవారు. మా ఇంట్లోనే బస. మా వీధి జాతరలా ఉండేది. బట్టలపై రాజకీయ నేతలను నేయడం, కొత్త డిజైన్లను సృష్టించడం, కుట్టు లేకుండా మూడు కొంగుల చీర, సుస్మన్ సినిమా కోసం పచ్చీసు కుర్తా పైజామా, మగ్గంపై నేసే నేత కళాకారుడైన మా నాయన చిలువేరు రామలింగం సహాయం ఎలా తీసుకున్నారో శ్యాంబెనగల్ చెప్తూ పోయారు. సుస్మన్ స్క్రిప్ట్ వర్క్ మా ఇంట్లో కూడా జరిగింది. సుస్మన్ సినిమా ప్రధాన పాత్రధారుడు ఓంపురికి మా నాయన మగ్గం నేయడం నేర్పించడమే కాకుండా, ఓంపురి పాత్రకు మా నాయనను రిఫరెన్స్‌గా తీసుకున్న విషయం చెప్పారు. బోనాల పండుగ రోజు మా నాయన బండి మీద మగ్గం నేస్తూ గుడికి వెళ్లేలోపు చీర పూర్తిచేసి అమ్మవారికి అప్పటికప్పుడే కట్టించే మా ఊరి సంప్రదాయాన్ని సుస్మన్ సినిమాలో ఓంపురికి అన్వయిస్తూ చిత్రీకరించిన విషయం కూడా ప్రస్తావనకు వచ్చింది.

బెంగాల్ నుంచి మృణాల్‌సేన్, సత్యజిత్ రాయ్, కేరళ నుంచి ఆదూర్ గోపాలకృష్ణన్ కన్నడ నుంచి పట్టాభి రామిరెడ్డి (సంస్కార చందమార్త ఫేం), గిరీశ్ కాసరవల్లి, గిరీశ్ కర్నాడ్.. ఈ కోవకు చెందిన సూపర్ క్లబ్ డైరెక్టర్లు అద్భుతమైన ఆర్ట్ ఫిల్మ్‌లను తీస్తున్నారు. అవి ఇంటెలెక్చువల్ సినిమాలు. మామూలు ప్రేక్షకులకు ఎన్నటికీ చేరలేవు. ఇటు డబ్బు దండుకునే పక్కా కమర్షియల్ సినిమాలు, ఫైట్లు, క్లబ్ డాన్సులు, బూతు పాటలతో వేడి వేడి పకోడిలా జనాలను ఊపేస్తున్న కాలం అది. అంత ఆర్టూ పనికి రాదు. ఇంత పచ్చి వ్యాపార సెక్సిజమూ కూడదు. మధ్యే మార్గం ఉందా? కచ్చితంగా ఉంది. ఆ మిడిల్ ఆఫ్ ద రోడ్ ఫిల్మ్‌ను, టెక్నిక్‌ను కనిపెట్టినవారు శ్యాంబెనగల్. అప్పటిదాకా యాడ్ ఫిల్మ్ తీసుకుంటున్న శ్యాంబెనగల్‌ను గుజరాత్ వైట్ రెవొల్యూషన్ పితామహుడు వర్గీస్ కురియన్ పిలిచారు. ఇక్కడ కో-ఆపరేటివ్ పద్ధతిలో పాలు సేకరించి, నెయ్యి, స్వీట్లు, పాలు మార్కెటింగ్ చేస్తున్నాం. దీన్ని ప్రమోట్ చేస్తూ తక్కువ బడ్జెట్‌లో ఒక ఫిల్మ్ చేయగలవా అని అడిగారు. లెక్కలు వేసిన శ్యాం బెనగల్ ఆరు లక్షలు ఖర్చవుతుందన్నారు. గుజరాత్ కో-ఆపరేటివ్ రైతుల నుంచి తలా ఓ రూపాయి సేకరించి కురియన్.. శ్యాం బెనగల్‌కు ఆరు లక్షలు ఇచ్చారు. దాని ఫలితమే మంథన్ అనే గొప్ప సినిమా. మంథన్ అంటే చిలకడం. దాంట్లో స్మితా పాటిల్ హీరోయిన్. బహుశా అది ఆమె తొలి సినిమా అయి ఉంటుంది. అంకుర్, నిషాంత్‌లతో న్యూ వేవ్ పితామహుడిగా శ్యాం బెనగల్ పేరొందారు. మరాఠీ నటి హంసా వాడేకర్ జీవితం ఆధారంగా అమోల్ పాలేకర్, స్మితాపాటిల్, అంబరీష్‌పురిలతో శ్యాంబెనగల్ తీసిన భూమిక మరిచిపోలేని సినిమా. కథనం, టెక్నిక్, క్లైమాక్స్.. భారతీయ చలనచిత్ర రంగంలో పూర్తి భిన్నంగా ఉంటాయి. గాంధీజీపై తీసిన మేకింగ్ ఆఫ్ మహాత్మా.. అంతే అరుదైన సినిమా. భారతీయ సినిమాను 1980 నాటికే అంతర్జాతీయ వేదికలపై నిలబెట్టిన వారాయన . స్మితా పాటిల్, షబానా అజ్మీ అనే రెండు సినీ కళా సౌందర్య దీపాలను మనకు ప్రసాదించిన వారు శ్యాం బెనగల్. ఇది శ్యాంబెనెల్ సినిమా అని ఇట్టే చెప్పే విలక్షణ శైలి ఆయనది. మెయిన్ స్ట్రీమ్, కమర్షియల్ సినిమా ధాటిని తట్టుకుని, తన సినిమాను నిలబెట్టుకునే చేవ ఉన్నవారు శ్యాం బెనగల్. ఆయన పంచుకున్న జ్ఞాపకాలు ఆయన మాటల్లోనే..

***

పుట్టి పెరిగింది సికింద్రాబాద్‌లోని కంటోన్మెంట్ ఏరియా తిరుమలగిరి. మెహబూబియా హై స్కూల్‌లో చదువు. ఆ తర్వాత నిజాం కాలేజీ. చదివింది హైదరాబాద్‌లో అయినా.. ప్రొఫెషనల్ వర్క్ మాత్రం బాంబేలోనే. అప్పట్లో తెలంగాణలోని 9 జిల్లాల్లో నేను విపరీతంగా తిరిగేవాడిని. తెలంగాణలోని ప్రతి పల్లె నాకు తెలుసు. ఏ ప్రాంతానికి వెళ్లినా.. ఆ ప్రాంతాన్ని వదిలి పెట్టాలనిపించేదికాదు. ఆ ప్రాంతంతో అంత అటాచ్‌మెంట్ ఉండేది. తెలంగాణలోని సిద్దిపేటతో పాటు పలు ప్రాంతాల్లో రమణీయమైన పెద్ద పెద్ద రాళ్ల కుర్చు ఉండేది. పంటసాగు సమయంలో పచ్చని పొలాల్లో తెలంగాణ ప్రాంతం కంటికి ఇంపుగా ఉండేది. జూబ్లీ హిల్స్, బంజారాహిల్స్‌లో కూడా అందమైన ఎత్తైన రాళ్లు ఒద్దికగా ఉండేవి. కానీ ఇప్పుడంతా ధ్వంసమైంది. సుమారు అర్ధ శతాబ్దం నుంచి ఎప్పుడైతే తెలంగాణ.. ఆంధ్రా అజమాయిషీలోకి పోయిందో.. అప్పటి నుంచి తెలంగాణ ధ్వంసం కావడం మొదలైంది. శతాబ్దాల పాటు వర్ధిల్లిన అప్పటి హైదరాబాద్ ఇప్పుడు లేదు. కట్టడాలు లేవు. ఆంధ్రా నేతల చేతుల్లోని తెలంగాణ చీడపురుగు పట్టిన పంటలా తయారైంది. ఇక్కడి ల్యాండ్‌స్కేప్ దేశంలో ఓల్డ్ మైసూర్‌లో తప్ప ఎక్కడా లేదు. దక్కనీ ప్రాంతంలో విలక్షణమైన వాతావరణం ఉండేది. ప్రత్యేకంగా తెలంగాణలోని 9 జిల్లాల్లో అప్పటి వాతావరణం అద్భుతంగా ఉండేది. 1960 నుంచి హైదరాబాద్ రూపురేఖలు మారిపోయాయి.

తెలంగాణ ప్రాంతీయ జీవన విధానం ఇతివృత్తంగా సినిమాలు తీసే విషయాల గురించి చెబుతూ.. భారత దేశంలోని భాషలు, సంస్కృతులు విభిన్నమైనవి. ప్రత్యేకంగా దక్కనీ ప్రాంతం విలక్షణమైనది. మీరు భారతదేశ పటం ఆకారం చూసినట్టయితే, హైదరాబాద్ నగరం మ్యాప్‌లో మధ్యలో కడుపులా ఉంటుంది. ప్రతిదీ హైదరాబాద్‌లో కలవాల్సిందే. అక్కడ జీర్ణం కావాల్సిందే. హైదరాబాద్‌లో భిన్న భాషలు మాట్లాడే మనుషుల జీవన విధానం ఉంది. ఈ సంస్కృతి భారతదేశంలో ఎక్కడా లేదు. హిందీ, ఉర్దూ, మరాఠీ, కన్నడ.. అన్ని భాషలూ మాట్లాడుతారు. అందుకే 'డిస్టింక్ట్ లింగ్వా ఆఫ్ ఫ్రాంకా'/దక్కనీ భాష అంటారు. అన్ని భాషల మిశ్రమమే దక్కనీ. ఉత్తరాది వారు మన హైదరాబాదీ భాషను హేళన చేసేవారు. అపన్, తుపన్ లాంటి పదాలు వింటే వాళ్లు నవ్వేవారు. కానీ ఇది ఓ ప్రత్యేకమైన విలక్షణమైన భాష. అలాంటి పదాలతో నిజాం కవిత్వాలే రాసేవారు. కులీ కుతుబ్‌షా దక్కనీ భాషలో అందమైన కవిత్వాలు రాసేవారు. ఆ కవిత్వాలను నా సినిమాలో వాడాను. నిషాంత్ సినిమా పాటలు వినండి.. అద్భుతమైన కులీ కుతుబ్‌షా కవిత్వం ఉంటుంది. అలాగే మండి సినిమా పాటలు కూడా.

నా దగ్గర ఇప్పటికే కులీ కుతుబ్‌షా కవిత్వాల కలెక్షన్ ఉంది. అది దక్కనీ భాష. ఉత్తరాది సినిమా వాళ్ల రాకతో అప్పటి అందమైన భాష కూడా ధ్వంసమైంది. ఉత్తరాది సినిమావాళ్లు దక్కనీ భాషను ఎలా హేళన చేశారో, ఆంధ్రా సినిమా వాళ్లు తెలంగాణ భాషను అలా వెక్కిరించారు. నిజానికి మన అందరికీ తెలుసు. తెలంగాణ భాష అసలైన తెలుగు భాష. ఆంధ్రా సినిమా వాళ్లకు తెలంగాణ ప్రజల మీద చులకన భావన ఉండేది. చదువు రాదని, తెలివి లేనివాళ్లు అని, అందుకే సినిమాల్లో తెలంగాణ భాషను వెక్కిరించే డైలాగ్‌లు ఉండేవి. కానీ ఈ ప్రాంత ప్రజలు గ్రేస్‌ఫుల్ పీపుల్. వీళ్లకు మర్యాద తెలుసు. దక్కనీ ప్రాంతంలోని ఔరంగాబాద్, నాందేడ్, మరాఠ్వాడా, గుల్‌బర్గా ప్రాంతాల ప్రజలను పరిశీలించండి, కర్టెసీతో పాటు విలక్షణమైన మనస్తత్వం ఉన్న మనుషులుగా కనిపిస్తారు. కేరళ, తమిళనాడు లాంటి కోస్తా ప్రాంతాల్లో పంటలు పండినట్లు, తెలంగాణలో అంత సులువుగా పంటలు పండవు. పంటలు సులువుగా పండే ప్రాంతాల్లో ప్రజలు చాలా అగ్రెసివ్‌గా ఉంటారు.

నెహ్రూ డిస్కవరీ ఆఫ్ ఇండియా ఆధారంగా దూరదర్శన్ కోసం 'భారత్ ఏక్ ఖోజ్' తీశారు కదా, నెహ్రూ ప్రాపంచిక దృక్పథం వెనుకంజ వేసి ఇప్పుడు హిందుత్వ తీవ్రవాద దక్పథం పైచేయి అవుతున్నది కదా, దీనిపై మీరెలా స్పందిస్తారు అని అడిగితే.. 'భారత్ ఏక్ ఖోజ్'లో రెండు దృష్టి కోణాలు ఉంటాయి. ఒకటి నెహ్రూ చూసిన భారత దేశం. రెండోది ఓంపురి పాత్రలో సామాన్య చరిత్రకారుడు చూసిన భారతదేశం. ఈ రెండు గొంతుకలు సమాంతరంగా ఈ సినిమాలో నడుస్తాయి. చరిత్ర మారదు. మన అవసరాలకు అనుగుణంగా చూసినప్పుడు చరిత్ర మారినట్లు అనిపిస్తుంది. ఇప్పుడు చరిత్రను కొంతమంది ఆరెస్సెస్ భావజాలంతో చూస్తున్నారు.

> **ఫైటింగ్, డ్యాన్సుల తరహా కమర్షియల్ సినిమాలు కాకుండా రియలిస్టిక్ సినిమాలు తీయడానికి కారణం ఏమిటని అడిగితే.. అవి కృత్రిమమైన సినిమాలు. మన జీవితానికి దూరంగా ఉండే అవాస్తవిక చిత్రాలు. నేను మీడియా కుటుంబం నుంచి వచ్చినవాడిని. మా నాయన ఫొటోగ్రాఫర్. ఆయనకో వీడియో కెమెరా ఉండేది. మేం పది మంది పిల్లలం. ఒక్కొక్కరి మీద తన కెమెరాతో ఒక్కొక్క సినిమాలా తీసేవారు. మా సినిమాలను మేం చూసుకునే వాళ్లం. సహజంగా ఉండేవి. ఆ కెమెరాలతో నేను మా కుటుంబసభ్యులను చిత్రీకరించే వాణ్ని. ఆ ప్రభావమే కుటుంబ విధానం, జీవితంలోని బ్యూటీని క్యాప్చర్ చేసేలా చేసిందేమో.**

తెలంగాణ తెలుగు సినిమాల గురించి.. అప్పట్లో హైదరాబాద్‌లో తెలుగు సినిమా పరిశ్రమలేదు. మదరాసులో ఉండేది. తెలంగాణ రిప్రజెంటేషన్ సినిమాలే లేవు. కేవలం ఆంధ్రా రిప్రజెంటేషన్ సినిమాలే వచ్చేవి. తెలంగాణ ఫిల్మ్ మేకర్స్ అరకొర తప్ప పెద్దగా ఉండేవారు కాదు. నేను అంకుర్ తీసినప్పుడు.. దక్కనీ భాషలో తీసిన మొదటి సినిమా. తమాషా ఏందంటే విజయవాడ నుంచి ఓ న్యూస్‌పేపర్ రివ్యూలో ఏం రాశారంటే.. తెలంగాణలో తీసిన మొట్టమొదటి తెలుగు సినిమా అని. ఇప్పుడు తెలంగాణ వచ్చాక..తెలంగాణ ఇతివృత్తంతో సినిమాలు వస్తున్నాయని విన్నాను. ఇది మంచి పరిణామం.

చివరగా.. : చిన్న భూగోళంలో విశ్వాన్ని దర్శించాలి. కెమెరా కంటితో ఓ సింగిల్ ఫ్రేమ్‌లో దాన్ని ఆవిష్కరించాలి.

పవర్ ఆఫ్ కార్టూనిస్టు

పద్మావతి, ప్యాడ్‌మ్యాన్‌లాంటి సినిమాల మీద లీగల్ నోటీసులు జారీ చేస్తున్నారన్న ప్రస్తావన వచ్చినప్పుడు ఈ సంగతి గుర్తుచేశాను. ప్రముఖ అమెరికన్ హాస్యపత్రిక 'మ్యాడ్' హాలీవుడ్ సినిమాలను పేరడీ చేస్తూ రెగ్యులర్‌గా కార్టూన్లు వేసేది. అప్పట్లో ఆ ఫీచర్ బంపర్ హిట్. 1980లో ఎంపైర్ స్ట్రైక్స్ బ్యాక్ సినిమా రిలీజైనపుడు 'ఎంపైర్ స్ట్రైక్ అవుట్' అంటూ మార్ట్ డ్రక్కర్ గీసిన కార్టూన్‌ని వేసింది. ఎప్పట్లాగే ఆ కార్టూనూ సూపర్ డూపర్ హిట్ అయ్యింది. ఆ సినిమా నిర్మాణ సంస్థ నుంచి మ్యాడ్ పబ్లిషర్ బిల్ గేయిన్స్‌కు లీగల్ నోటీసులు పంపారు.. వెంటనే మ్యాగజైన్లను మార్కెట్ల నుంచి తొలగించాలని, అలాగే ప్రతులను దగ్ధం చేయాలని, ఆ సినిమా నిర్మాణ సంస్థకు పరిహారం చెల్లించాలని డిమాండ్ చేశారు. 'మ్యాడ్'కు వీరాభిమాని అయిన సినిమా నిర్మాత జార్జ్ లూకాస్ 'ఎంపైర్' కార్టూన్ అద్భుతమంటూ కార్టూనిస్టు మార్ట్‌ను ఆస్కార్‌కు నామినేట్ చేస్తున్నానంటూ ఒక అభినందన లేఖ 'మ్యాడ్'కు పంపాడు. అప్పుడు మ్యాడ్ పత్రిక వాళ్లు ఆ అభినందన లేఖను లీగల్ నోటీసు జారీ చేసిన వారికి పంపడంతో కేసు కథ ముగిసింది. ఈ సంగతి వినగానే శ్యాం బెనెగల్ దట్ ఈజ్ ద పవర్ ఆఫ్ కార్టూనిస్టు అన్నాడు.

కాంగ్రెస్ అధిష్ఠానం ప్రేక్షక పాత్ర ఎందుకు?

తెలంగాణలో తమ ప్రభుత్వపు తీరు పట్ల కాంగ్రెస్ అధిష్ఠానం ఎందుకు ప్రేక్షక పాత్ర వహిస్తున్నదనే ప్రశ్నను తరచూ వింటున్నాము. ఈ మాట ప్రతిపక్షాల నుంచే గాక, రాజకీయాలను గమనిస్తూ ఉండే సాధారణ పరిశీలకుల నుంచి కూడా వస్తున్నది.

> రాష్ట్రాల స్థాయిలో పార్టీ పరిస్థితిని, పార్టీ ప్రభుత్వాల పాలనను ఎప్పటికప్పుడు గమనించటం, అవసరమనుకున్న మార్పులు జరిగేట్టు చూడటం అధిష్ఠానం నిర్వహించే బాధ్యతల్లో ఒకటని మనకు మొదటినుంచి తెలుసు. అట్లా జరగటాన్ని చూస్తూ వస్తున్నాము కూడా.

కాని, నెహ్రూ నుంచి మొదలుకొని సోనియాగాంధీ కాలం వరకు కనిపించిన ఈ పద్ధతులు రాహుల్ గాంధీ నాయకత్వం వచ్చేసరికి ఎందువల్ల మారినట్టు? ఇది జాగ్రత్తగా అర్థం చేసుకోవలసిన విషయం. ఇది తెలిస్తే గాని తెలంగాణ గురించి అర్థం కాదు.

టంకశాల అశోక్

గత పరిస్థితుల్లోకి వెళ్లేముందు వర్తమానం గురించి కొంత చెప్పుకోవాలి. తెలంగాణలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ఏర్పడి ఏడాది అయింది. అంతకుముందు పదేండ్లు పాలించిన బీఆర్ఎస్‌ను ఎంత అనూహ్యంగా ఓడించి అధికారానికి వచ్చారో, అంతే అనూహ్యమైన వేగంతో ప్రజల దృష్టిలో అప్రతిష్ఠపాలవుతున్నారు. అందుకు కారణాలు అనేకం. ప్రజలకు ఇచ్చిన హామీలు అమలు చేయలేకపోవటం, ఆర్థిక స్థితి బాగా లేదని ప్రచారాలు చేస్తూనే అధికారం కోసం అలవికాని హామీలివ్వటం, దారీ తెన్నూ లేని పరిపాలన, మాటల నుంచి చేతల వరకు అస్తవ్యస్తత, ఎన్ని విమర్శలు వచ్చినా ధోరణిని మార్చుకోకపోవటం, వ్యక్తిగతంగా అపసవ్యపు శైలి వంటివన్నీ ఈ కారణాలలోకి వస్తాయి. ఇది ఈ విధంగానే కొనసాగితే రాష్ట్ర నాయకత్వానికి కలిగే నష్టం ఎట్లున్నా, అసలు కాంగ్రెస్ పార్టీకే హాని జరగగలదని ఎవరైనా అంచనా వేయగలరు. అటువంటి ప్రమాదపు సూచనలు కన్పించినప్పుడు అధిష్ఠానం తమ పార్టీ ప్రయోజనాలను కాపాడుకునేందుకు అవసరమైన దిద్దుబాటు చర్యలు తీసుకోగలదని ఎవరైనా భావిస్తారు. కాని అట్లా జరగనిది ఎందుకు?

ముఖ్యంగా జాతీయ స్థాయిలో గాని, వివిధ రాష్ట్రాల్లో గాని కాంగ్రెస్ పరిస్థితి బాగా లేనపుడు ఇటువంటి చర్యలు మరింత అవసరం. జాతీయస్థాయిలో పార్టీ వరుసగా మూడవసారి అధికారానికి రాలేకపోయింది. దేశంలోని రాష్ట్రాలు 28 కాగా కేవలం మూడింట అధికారంలోకి వచ్చి మరొక మూడింట ప్రాంతీయ పార్టీలకు జూనియర్ భాగస్వామిగా అధికారంలో ఉంది. 140 సంవత్సరాల చరిత్ర కలిగి దశాబ్దాల పాటు ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యంగా పాలించిన పార్టీకి ఇదెంత అవమానకర స్థితో వేరుగా చెప్పనక్కర లేదు. పార్టీ ఇటువంటి దశకు బలహీనపడినపుడు జాతీయ నాయకత్వం కేంద్రంతో పాటు రాష్ట్రాలలో కూడా సంస్థ తిరిగి బలపడేందుకు అవసరమైన చర్యలు తీసుకోవటం అవసరం. ఈ మాట కేంద్రంలో, రాష్ట్రాలలో తమ పార్టీ ప్రభుత్వాలకు వర్తిస్తుంది. ఈ దృష్టితోనే సోనియాగాంధీ తమ యూపీఏ ప్రభుత్వానికి దిశానిర్దేశం చేసేందుకు తన అధ్యక్షతన కమిటీలు వేశారు. అంతకన్న ముందు ఒక ఏఐసీసీ సెషన్‌లో రాష్ట్రాల గురించి ప్రత్యేకంగా చర్చిస్తూ, కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాల పరిపాలన మెరుగుగా సాగాలని, అవి ఇతర పార్టీల ప్రభుత్వాలకు ఆదర్శవంతంగా ఉండాలని, ప్రజలు మళ్లీ మళ్లీ కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలనే ఎన్నుకునేట్టు సాగాలని అన్నారు. కానీ ఆ దశ గడిచిపోయింది.

ఇప్పుడు ఇదంతా ఎందుకు తలకిందులవుతున్నట్టు? అధిష్ఠానానికి పీసీసీలపై, రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలపై తగిన అజమాయిషీ ఉండాలంటే అర్థం ఇందిరాగాంధీ హయాంలో వలె వ్యక్తిగత ధోరణులు చూపాలని, స్వప్రయోజనాల కోసం రాష్ట్ర నాయకులను కీలు బొమ్మలుగా మార్చాలని కాదు. నిజానికి ఆ వైఖరి కూడా పార్టీ బలహీన పడటానికి కారణాలలో ఒకటి. కనుక, అటువంటి నియంతృత్వ వైఖరులు అక్కరలేదు గాని, అదే సమయంలో ప్రజాస్వామిక నియంత్రణలు అవసరం. ఇందిర అనుసరించిన పద్ధతులలో సోనియా గాంధీ తగినంత ప్రజాస్వామికతను ప్రవేశపెట్టారు. రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రులను, కాంగ్రెస్ అధ్యక్షులను చీటికి మాటికి మార్చకపోవటం వాటిలో ఒకటి. అదే సమయంలో వారిపై పర్యవేక్షణలు, నియంత్రణలు కొనసాగించారు. ఆ కాలానికి సంబంధించి మరొక గమనించదగిన విషయం అప్పటి నాయకులలోనూ కాంగ్రెస్ సంప్రదాయిక రాజకీయ సంస్కృతి తగినంత ఉండేది.

> **ఇదంతా ఆ తర్వాత కాలంలో బలహీనపడుతూ వస్తున్నది. ఆ కారణంగానే ఈ రోజున మనం తెలంగాణ విషయంలో చూస్తున్నవిధంగా పరిస్థితులు, నాయకత్వాల తీరు మారుతున్నది. వారిపై అధిష్ఠానం తనంతట తానుగానే నియంత్రణ కోల్పోతుండటం ఒకటైతే, గతంలో వలె నియంత్రించే శక్తి స్వీయ బలహీనతల వల్ల స్వతహాగా తగ్గటం మరొకటి అవుతున్నది.**

ఈ మార్పుల పర్యవసానంగా అధిష్ఠానం పాత్ర పర్యవేక్షణలు, నియంత్రణల దశ నుంచి ప్రేక్షక పాత్రకు క్రమంగా మారుతున్నది. మొత్తం మీద కాంగ్రెస్ మౌలికంగానే బలహీన పడుతుండటానికి సూచికలు ఇవన్నీ. క్రమంగా అధికారాన్ని కోల్పోతుండటం, పార్టీ వ్యవస్థ బలహీన పడుతుండటం, మనుగడ కోసం ఇతర పార్టీలపై ఆధారపడటం వంటివి ఒక విధమైన సూచికలు కాగా, తమ నాయకులను తాము పర్యవేక్షించి, నియంత్రించలేకపోవటమన్న తెలంగాణ వంటి పరిస్థితి మరొక విధమైన సూచిక.

ఇటువంటి మలుపు సుమారు 2014 ఎన్నికల ప్రాంతం నుంచి మొదలైంది. అప్పుడు కనిపించిన పరిణామాలు మూడున్నాయి. ఒకటి, పార్టీ లోక్‌సభ ఎన్నికలలో అధికారాన్ని కోల్పోవటమే గాక, సీట్ల సంఖ్య తమ చరిత్రలోనే ఎన్నడూ లేనివిధంగా 50 కన్న దిగువకు పడిపోయి, ప్రతిపక్ష హోదా అయినా లభించకపోవడం. రెండు, సోనియా గాంధీ ఆరోగ్యం దెబ్బతినగా ఆమె క్రియాశీలతలో తగ్గుముఖం. మూడు, గాంధీ కుటుంబ వారసునిగా ముందుకువచ్చిన రాహుల్‌గాంధీ, ప్రత్యక్ష రాజకీయాలలో తన ప్రవేశం జరిగి (2004) అప్పటికి పదేండ్లు గడిచినా, 2004-14 మధ్య తమ పార్టీ అధికారంలో ఉండినప్పటికీ ఏమీ నేర్చుకొనక, అసమర్థుడనే పేరు తెచ్చుకోవడం. ఈ మూడింటికి మూడు పరిస్థితులూ 2014 నుంచి ఇప్పటివరకు మరొక పదేండ్లు గడిచినా కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి.

విషయం ఏమంటే, ఇటువంటి పరిస్థితులు పరిణామాల మధ్య ఒక బలహీనమైన పార్టీ అధిష్ఠానం, తెలంగాణ తరహా విశృంఖల నాయకత్వాన్ని పర్యవేక్షించలేదు, నియంత్రించలేదు. అది దాదాపుగా తన శక్తికి మించిన పని. అది ఒక నిస్సహాయ స్థితి. మరీ తన చాప కిందకు నీళ్లు వస్తే తప్ప. వారికి కావాల్సింది కర్ణాటక, హిమాచల్‌తో పాటు తెలంగాణలో ఏదో ఒకవిధంగా అధికారం నిలబెట్టుకోవడం. పార్టీ ఆర్థికావసరాలను ఆ ప్రభుత్వాల ద్వారా నెరవేర్చుకొనటం. ఆ రాష్ట్రాలలోని పార్టీ సభ్యులకు ప్రస్తుతం గల అధికార, ఆర్థిక ఆకర్షణలను కొనసాగిస్తూ వారు ఇతర పార్టీలలోకి మారకుండా చూసుకోవటం. ఇవన్నీ జరిగినంత కాలం తెలంగాణ నాయకత్వం ఏమి చేసినా, చేయకున్నా ప్రేక్షక పాత్ర వహించటం. అంతకుమించి మరేమైనా చేయగల ఇందిర కాలపు వంటి శక్తి సామర్థ్యాలు ఇప్పుడు లేనందున, అంతకుమించి చేయగలిగింది కూడా లేదు. పైన అనుకున్నట్టు తమ చాప కిందకు నీరు వస్తే తప్ప.

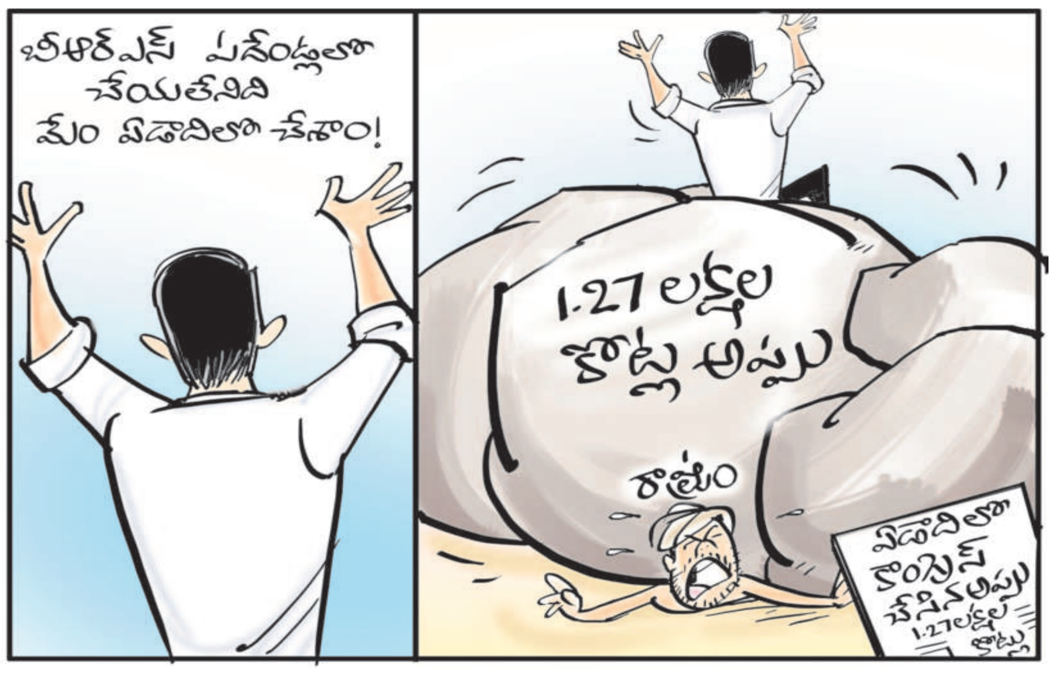

బీఆర్ఎస్ పదేండ్లలో చేయలేనిది మేం ఏడాదిలో చేశాం!
1.27 లక్షల కోట్ల అప్పు
రాష్ట్రం
ఏడాదిలో కాంగ్రెస్ చేసిన అప్పు 1.27 లక్షల కోట్లు

కూటమి పగ్గాలను కాంగ్రెస్ వదులుకోవాలి!

> **ఇండీ కూటమి నాయకత్వ పగ్గాలు వదులుకునేందుకు కాంగ్రెస్ పార్టీ సిద్ధంగా ఉండాలి. కూటమిలోని ఏదో ఒక పార్టీ ఆ బాధ్యతలు తీసుకోవాలి. మమతాబెనర్జీతో పాటు ఇతర పార్టీల నేతలకు కూడా కూటమిని సమర్థంగా నడిపించే సత్తా ఉన్నది.**
>
> \- మణిశంకర్ అయ్యర్,
> కాంగ్రెస్ సీనియర్ నేత